

fer, som jeg mener, man skulde bidrage til Fremskaffelsen af her ved dette Finanslovsforslag. Det ene er Anlæg af Mønstergaard, det andet er Anlæg af Stutterier eller Samlinger af Mønstervæg. Hvad Anlæg af Mønstergaard angaar, da turde jeg maatte vente nogen Modstand, idet Nogle maatte med god Grund vilde kunne sige, at vort Afskrug staar paa en særdeles koeffektabel Fod. Men selv om det er Tilfældet, maa det dog betragtes som et stor Mangel, at der ikke findes en eneste Mønstergaard her i Landet; det kan ikke nægtes, at det al saae en Mønstergaard, der viste, hvad der kan præsteres for Dieblirket af Landbruget, vilde være en bethdelig Fremgang. Det er nu en Gang saa, at hvad Bonden ser for sit Dø i saa Henseende, er det Bedste; og hvad vil det sige for Statskassen, om man kom til, at Staten gav 100,000 Kr. dertil, eller om man blot gav et Løfte om Tilskud til den Landboforening, eller de Landboforeninger, som vilde anlægge en saadan Gaard, selvfølgelig ind, at Staten forbeholdt sig Kontrollen dermed? Skjønt jeg ikke synes, at en saadan Sum til denne Aibendelse kunde være affrækkende, er jeg paa den anden Side vis paa, at det, at man kom ind paa, at der fra Statens Side blev taget Initiativ til en saadan Forbedring for Landbrugets Bedkommende vilde gavne umaadelig meget. Naar vi endelig ere komne til at tage de økonomiske Bestræbelser under Overvejelse, tror jeg ikke, man skal blotse dette helt bort, som Noget, der ikke er værd at tale om. Med Hensyn til Stutterierne vil jeg tage et bestemt Forbehold. Jeg kan tænke mig, at nogle af de Herrer, som jeg turde betegne som Veteraner, det er de Eldre her i Thinget, dem fra Halvfjerdsar, som være med, den Gang vi nedlagde Stamstutterierne, muligvis den Gang kunde betragte det som en Slags Heltæggering, som noget Stort. Jeg betragter det nu kun saaledes, at Stamstutteriet maatte falde, fordi, som Steen Blicher siger: „Dets Tid var omme!“ Fordi det havde overlevet sig selv, og fordi dets Inddivider ikke duede mere. Dette Stamstutteri var særlig anlagt for Vurushefte, men derfor er der dog ingen Grund til at sige, at fordi dette Stamstutteri maatte aflaffes, bør alle Stutterier eller, hvad jeg tillader mig at stille ved Siden deraf, Mønstersamlinger af Avæg, aflaffes. Det vilde være til umådelig Nytte for Landbrugets Fremgang, om der blev indført et eller flere af disse Stutterier; og det vil jeg tage paa samme Maade, Staten skal ikke opræde som Entrepreneur, nei, den skal gaa den Vej,

som altid har vist sig at være den Helligste; at den skal udlovve Hjælp til dem, der paatage sig at sætte det i Værk. Denne Betragtning gjælder både Stutterierne og Mønstergaardene, og jeg tror, at det vilde ligge et umaadeligt Fremstridt. Og da vi nu her gjenneitt Finansloven havde det i vor Magt, have vi ogsaa derved et Forpligtelse til at gjøre det største og bedste Skridt, vi skulde gjøre, og det synes mig, at de Summer, der er Tale om, for at noget Saadant kan sættes i Værk, nemlig 100,000 Kr. eller for begge Dele mindre end 200,000 Kr., ere saa forsvindende ligeoverfor de økonomiske Fordringer, der stilles til os, at det ikke skulde synes, at man for Summens Størrelse skulde føle Betænktilighed. Videre tør jeg nu ikke gaa. Jeg skal endnu blot nævne et Par Pøster paa Finansloven og sige min Mening derom. Den ene er en Pøst paa 18,700 Kr. til Havedyrkningens Fremme. Jeg siger: 18,700 Kr. til hele Landet til Forbedring og Udbidelse af Havedyrkingen, er det påsende? Det kunde være mere påsende, dersom der var Tale om et enkelt Amt eller en Provinds, men naar man giver det til hele Landet og man vil sige, at det ligger et Middel til at forbedre Havedyrkingen; saa siger jeg: Nei, dertil er Beløbet for lille. Den første Tanke, der gjør sig gjældende hos mig, er denne, om ikke Beskjendtgjørelsen om, hvor Bedkommende skulle søge Hjælp, er mangelfuld. Dette synes at bekræfte sig. Jeg maa sige, at jeg har været paa Egne, hvor Landbruget i øvrigt har staet ret godt; ja florerede endog saa, men hvor Havedyrkingen har været saa yderst slet, og jeg har der spurgt de Folk: „Vide I da ikke, at der kan gives Præmier og Tilskud og Hjælp til Forbedring af Havedyrkingen?“ og de have svaret Nei! Nu er det naturligt, at om dette Beløb, 18,700 Kr., er der ikke stor Opfordring til fra Statens Side at beskjendtgjøre det; Beløbet maatte omtrent fordobles, for at der skulde kunne udrettes noget Tilfredsstillende, og samtidig burde Beskjendtgjørelserne være bedre og fuldgjøre. Jeg melder, at de, der paa Statskassens Begie skulle uddøle dette Beløb, burde sætte sig i Forbindelse med de kommunale Autoriteter; Eognæraadene, vilde vistnok være den sikreste Vej; men det fordrer naturligvis, at Beløbene blive noget større. Jeg skal ikke gaa nærmere ind paa nogen Udvikling af, hvilken Nytte en forbedret Havedyrking vilde kunne gjøre ikke alene i sanitet Henseende, men ogsaa økonomisk set, fordi den vil betale sig. Det behøver jeg ikke at fortælle erede Medlemmer, ligesaa lidt som jeg behøver at fortælle dem, at Havedyrkingen staar umaadelig